СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 2. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 4-го січня 1938. No. 2. Jersey City, N. J., Tuesday, January 4, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. — FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВИСЛІД СПИСУ БЕЗРОБІТНИХ

ВАШИНГТОН. — Бюро перепису безробітних подало до загального відома вислід першого загального спису безробітних в Америці. На основі цього спису виходить, що в Америці є ще величезне число безробітних. Всіх безробітних, себто й тих, що працюють у „Доблю Пі Ей", є нині в Америці близько вісім міліонів. Відносно найбільше безробітних має нюйорський стейт, бо близько один міліон. Та бюро зазначує, що в цьому загальному числі безробітних є багато таких осіб, які внаслідок загальної економічної скрути хотілиб нині працювати, а які, колиб відносини поправилися, зрезиґнувалиб з праці. В цьому останньому числі є багато жінок, які шукають праці тому, що їх чоловіки не можуть їх удержати, а також дітей багатших людей, які колись не мусіли працювати, а тепер їх обставини тиснуть шукати праці.

ДЖЕКСОН БАЖАЄ НОМІНАЦІЇ НА ҐУБЕРНАТОРА.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські демократи є того переконання, що заступник федерального прокуратора, Джексон, який минулого тижня гостро накинувся на великих бизнесменів та сказав, що вони навмисно викликують безробіття, щоб зробити натиск на уряд, зробив це тому, щоб зєднати собі симпатії серед Робітничої Партії та в той спосіб у надходячих ґуберніяльних виборах дістати номінацію на ґубернатора.

МЕКСИКО НАТИСКАЄ НА АМЕРИКАНСЬКІ КОМПАНІЇ.

МЕКСИКО СИТІ. — Мексиканський президент Карденас публично заявив, що американські нафтові компанії в Мексику так довго будуть мати позволення експльоатувати мексиканські нафтові терени, як довго будуть точно виконувати розпорядки уряду. Коли вони відмовляться виконувати те, що приказує уряд, то стратять концесії. У відповідь на погрози з боку компаній, що американський уряд обстане за ними й перестане в Мексику купувати срібло, що є одним з головних джерел мексиканського прибутку, Карденас заявив, що колиб Америка дійсно так зробила, то з черги мексиканський уряд перестане купувати в Америці ріжні машини, яких він купує річно за 45 міліонів долярів.

ЗАБИВ БИКА, ХОЧ ТРЯСЛАСЯ ЗЕМЛЯ.

МЕКСИКО СИТІ. — До якої міри мексиканці люблять спорт боротьби людей з биками, вказує такий факт: У часі такої боротьби в Мексико Ситі дався чути сильний землетрус. Земля ходила кругом, тріщали руштування, але лише маленька горстка людей налякалася землетрусу й пішла додому. Решта чекала, аж покінчиться розярена боротьба матадора Руїза з биком, що на арені добігала кінця. Також матадор виявив величезну відвагу і притомність ума. Бо, не звертаючи уваги на землетрус, сталевою шпадою вбив свого противника — розюшеного бика.

НЕЩАСЛИВІ ВИПАДКИ.

БОТЛЕР (Індіяна). — Серед численних автомобільних випадків, що скоїлися по ріжних місцях Америки, під кінець тижня, був і такий, недалеко Ботлер, Інд., у якому згинули сім осіб. В розгоні шофер стратив контролю над автом і воно вдарило в залізничу загороду, розбило її і наїхало під залізничий поїзд, який розторощив авто та вбив сімох пасажирів.

ПОЛІЦІЯ БУДЕ ПОМАГАТИ ВБОГИМ.

НЮ ЙОРК. — Заряд нюйорської поліції старається добитись до того, щоб у її заряді була певна сума грошей, з якої поліцаї моглиб помагати тим особам, що знайдуться в крайній нужді. Дуже часто поліцаї знаходять людей змерзлих, голодних, на краю смерти. Вони тих людей беруть на поліцію, або просто лишають на місці, записуючи лише їх адресу і назвища та повертаючи їх до „наглого запомогового бюра". Але те бюро працювало тільки в певних урядових годинах, а помочі треба було уділити нераз поза урядовими годинами. Щоб запобігти цьому, нюйорська поліція хоче мати певні фонди, щоб уділювати підмоги в таких крайніх випадках.

ФІНАНСОВІ ВИГЛЯДИ НА ЧЕРГОВИЙ РІК.

НЮ ЙОРК. — Минулий рік був гірший під економічним оглядом від 1936 року. Під кінець цього року появилося в Америці нове пекуче безробіття, яке, щоправда, вже далі не зростає, але якого ще зовсім не зліквідовано. Загальна промисловість, що мала в 1936 році 118 точок промислового індексу, впала 1937 року на 90 точок. Продукція заліза впала з 92 до 20. Загальні ціни на уділи впали на 42%. Проте передбачають, що черговий рік принесе Америці новий добробут.

КАРТКА З ПЕЧАТКОЮ КОМОРНИКА.

До бюра дописувача „Данціґер Наесте Нахріхтен", Г. Шульца, в Гдині закралися злодії й забрали чекову книжечку. Виходячи з бюра, наклеїли на дірці від ключа одиноких входових дверей картку з печаткою коморника. Заки виясняли в суді, що ні один коморник не опечатував бюра Шульца, проминуло стільки часу, що вломники підробили на чеку підпис Шульца й підняли з його конта в банку 3,000 злотих.

З ЖЕБРАКА МІЛІОНЕРОМ.

104-літній мешканець Янов на Литві, жид по народности що жив із жебранини, дістав вістку, що померлий у Лондоні його син залишив йому в спадщині 15 міліонів літів. Адвокат, що прибув спеціяльно з Англії, забрав щасливого спадкоємця до Лондону, щоб перевести спадкові формальности.

ЩЕ ОДИН ЧОЛОВІК, ЩО СТРАТИВ СОН.

Тим чоловіком, що згубив сон, є лорд Нефілд, один із найбагатших людей Англії й один із найбільших філянтропів на світі. Ще як мав 10 літ, почав тратити сон і потребу відпочинку. Згодом ця аномалія скріпилася, причому лорд Нефілд ніколи не намагався боротись зо своєю недугою. Навпаки, він завжди заявляв, що безсонність для людини, яка хоче багато працювати, зовсім корисна. — Тепер я засипляю дуже рідко — каже він — може раз на місяць і мій сон не триває довше як одну годину. Ніколи не вживаю насонних засобів і не почуваю втоми.

КУЛЕЮ ЗРОБИВ СОБІ САТИСФАКЦІЮ.

Посесор маєтку Марґуцішки, пов. Свенцяни, Кароль Хойніцкі застрілив управителя фахової школи у Вильні, Леона Карвацкого. Була це реакція на чинну зневагу.

ЗОЛОТИЙ ГОДИННИК У ШЛУНКУ.

У будапештенській різні зарізали теля і в його шлунку найшли золотий годинник. Різники, що знайшли годинник, узяли його для себе. Та мясар, який довідався про те, зголосив свої претенсії до годинника.

Вістка про те дійшла до хуторянина, який домагався, щоб годинник йому звернули, тому, що теля було його власністю, заки він його продав, і що при продажу не було мови про годинник. Згодом свої претенсії зголосив і власник пасовища, на якому паслося теля. Він заявив, що теля могло проковтнути годинник тільки в нього на пасовищі і тому годинник є тільки його безсумнівною власністю.

Та сам власник годинника, який імовірно згубив його десь в околиці хутора, на якому годували теля, до цієї пори ще не зголосився.

Справа опинилася в суді і суддя мусітиме забавитися в Соломона, щоб розсудити, хто має право до годинника.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ДОБИЧА ДЛЯ ПЕРЕМОЖЦІВ.

Старинна китайська гармата в кянґській фортеці, на південному березі ріки Янґце, попала в руки японських військ. На гарматі японський жовнір.

КОЛИ ПОЧНЕТЬСЯ СВІТОВА ВІЙНА?

Мадярська преса подає пророцтва мадярської ворожки Бориски Зібіґер, яка придбала собі славу своїм віщуванням, що часто здійснюється. Вона каже, що в травні 1938 р. вибухне европейська війна. Буде це спершу війна між кількома державами, але, поширюючись постійно, переступить кордони Европи і в 1939 р. переміниться у світову війну. Війна треватиме аж до 1942 р. Наслідком її буде загальна переміна світу під політичним та ідейним оглядом. Особливо великі зміни настануть в Італії та Росії. У війні возьме участь очевидно й Німеччина, одначе вийде з неї сильно розчарована і не осягне сподіваних користей.

НЕ ВІЛЬНО БИТИ ДІТЕЙ У ШКОЛІ ПО РУКАХ.

Окружний суд у Пинську засудив на пів року вязниці з приписенням Марiяна Лісовского, управителя школи в селі Хотимець, за те, що бив дітей по руках. На розправі Лісовскі оправдувався, що родичі самі просили його вживати фізичної кари, замісць придержувати дітей у школі після науки.

НАЙМЕНШИЙ КОРАН СВІТУ.

В Юґославії, в місті Заніца, відкрили найменший коран світу. Це книжічка 1.8 цм. довга й 1.1 цм. широка. Наука Аллаха списана на 374 сторінках, задрукованих таким дрібоньким друком, що можна його відчитати тільки при помочі мікроскопу. Цей коран має 300 літ.

ЛІКАРІ ОГНИСТОЇ ЗЕМЛІ.

Далеко, на полудневім кінці Південної Америки лежить країна, звана Огнистою Землею. Її мешканці т. зв. ямани мають оригінальні лікарські школи. Кожний може ходити до тої школи, але лікарем, якого там зовуть екамушем, може стати тільки той, хто покликаний до цього фаху снами і всякими зявами. В „лікарській школі" на Огнистій Землі вчать чарів, лікування недуг, заклинів для духів і лікарських співів. Школа збудована у формі стіжковатої буди. Всередині горить вогонь, довкруги якого сходяться учeники і вчителі. Навчання відбувається тільки вночі, а вдень ученики ходять шукати поживи. Такі „лікарські студії" тревають яких 6 місяців. За той час ученики натирають собі лице білою фарбою і гиблянками так довго, аж покажеться другий або третій нашкірень. Це необхідний знак, що ученик гідний стати лікарем. На тому кінчиться наука. Кожний екамуш мусить ще уложити собі пісню, яку вільно співати лиш йому одному при його чародійсько - лікарських практиках.

ПІМСТА НА НЕВИГІДНОМУ СВІДКОВІ.

В містечку Олешицях коло Ярослава напав по розправі, в окружнім суді зо Львова на виїздній сесії в Любачеві кравець Іван Байдак з Дикова Старого з 10-ма товаришами на невигідного для нього свідка, зарібника Осипа Геруса і його товариша Ґрендовича та поранив їх багнетом. Ґерус від ран по двох днях мук помер. Напасників арештували.

ЧЕРГОВА ПОЛЬСЬКА ПРОВОКАЦІЯ

ЛЬВІВ. — „Рідна Школа" повела наскрізь леґальну плебісцитову акцію, дозволену законами польської держави, щоб замінити в українських громадах польські чи утраквістичні школи на школи з українською мовою навчання. З її боку пороблено всі можливі заходи, щоб усе було ведене у найбільшім порядку, без тіни якогось натиску навіть на самих українців, родичів шкільних дітей. Та хоч ця акція наскрізь законна, то це не є перешкодою тому, щоби польська преса і польське громадянство не пускалися на найгірші нахабства і провокації, звернені до цього, щоби представити „Рідну Школу" орґанізацією революційною (щось у роді УВО чи ОУН), а ввесь той плебісцитовий рух — акцією протидержавною.

Тільки польська мова і польський дух.

Преса ця не криється з тим, що й на українських землях під Польщею не має бути інакше, як ухвалено на останнім зїзді Таваржиства Школи Людовей, на якім виставлено домагання, що в Польщі „народня школа, що кладе підвалини під духовий розвиток молоді, мусить бути сперта на державній мові навчання і зо свого духа повинна бути польська".

ПРИЗНАННЯ ПРОФ. О. КОШИЦЕВІ.

ВІДЕНЬ. — На загальних зборах академічного товариства „Січ" у Відні рішено вислати проф. О. Кошицеві, з приводу ювилею його 40-літньої діяльности на полі української народньої пісні, привіт та побажання „многих літ і творчих сил до дальшої праці на славу і в користь пісенної творчости України". В привіті зазначується, що „колишні виступи пропамятної Капелі Кошиця у Відні лишились і досі у щонайживучішим спомині всієї української кольонії як один з найсвітліших моментів її життябуття в наддунайській столиці".

ЦІННИЙ НАБУТОК МИТРОПОЛИТА.

ЛЬВІВ. — Митрополит А. Шептицький відкупив від дотеперішнього власника В. Ідзіковського, колишнього видавця в Києві, авторські права до приблизно 350 творів Миколи Лисенка. Між ними є 45 творів на фортепіян, коло 300 творів на соля і хори, 5 опер та 4 оперети. Деякі твори ще зовсім незнані й невиконувані. Між збіркою знаходяться цінні манускрипти покійного музики, як повні орхестральні партитури опер „Тарас Бульба", „Енеїда", „Різдвяна Ніч" та оперети „Чорноморці". Митрополит відкупив іще авторські права до творів К. Стеценка (коло 50 пісень сольових і хорів), О. Кошиця (коло 30 сольових і хорів, у манускрипті), Я. Степового (35 сольових і хорів), П. Сениці, Ніщинського („Вечерниці" з орхестральною партитурою) та інших, менше знаних авторів, як Кизими, Заремби і т. д.

ПОМЕР СИДІР ГРОМНИЦЬКИЙ.

ЛЬВІВ. — Помер у 88 році життя Сидір Громницький, вислужений директор української державної гімназії, бувший інспектор „Рідної Школи", що ціле своє життя трудився для добра української справи. Особливо опікувався молоддю. Був це скромний і тихий, але пильний і совісний народній робітник.

РІШАЛЬНА БИТВА.

ГЕНДЕЙ (Франція). — Розгривається найбільша битва громадянської війни в Еспанії. Це боротьба за посідання міста Теруель. Кажуть, що хто його остаточно здобуде, того можна вже вважати остаточним переможцем.

„ФРАНЦІЯ ЗАЛЯКАНА.

ПАРИЖ. — Франція цілковито незадоволена з фашистівського уряду в Румунії, який ставиться до неї вороже. Ось тому заряджено заборону довозу муніції з Франції до Румунії і Юґославії.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА В КЛОПОТАХ.

ПРАГА. — В парляменті атакували чеську політику провідники словаків і німців. Словаки нарікали на чехізацію й економічний визиск Словаччини. Німці жадали цілковитої зміни політики уряду супроти них.

ЧЕНҐ УСТУПИВ З ПРОВОДУ.

ШАНҐАЙ. — Генерал Ченґ Кай-шек зложив уряд премієра і відійшов від політики з тим, що ввесь час присвятить армії й боротьбі з Японією. Заявив, що Китай має 900,000 жовнірів, і 800,000 є у підготові. Це значить, що боротьба буде ведена далі.

СМЕРТЬ КОРЕСПОНДЕНТА.

САРАҐОСА (Еспанія). — Помер від ран воєнний кореспондент Асошіейтед Прес, американець Едвард Ж. Ніль. Біля його автомобілю тріснула бомба, кинена червоною армією.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИСТКА ЙДЕ ДАЛІ

Під таким заголовком пробує нюйорський ліберальний тижневик „Ню Републик" збирати підсумки крівавої чистки, що йде в Росії. Заголовок, як можна легко догадатися, є натяком на те, що ця чистка в минувшині вже кілька разів виглядала так, начеб вона кінчилася. Коли вона потім починалася наново, світ думав, що може тепер різня покінчиться, але на своє здивування він знову за якийсь час бачив, що вона вибухала наново з незменшеною силою. Дуже можливо, що й тепер іще передчасно робити підсумки процесу, який іще не покінчився, але можемо це зробити, коли до цього береться журнал, що в минувшині старався бути таким безстороннім супроти большевицького режиму, що йому прощав інколи найлютіші розправи, якщо вони мали на своє оправдання якусь раціональну ідею.

„Ню Републик" передовсім подає вислід чистки. Перечисливши „зліквідованих", журнал стверджує, що майже всі ті люди, що зробили большевицьку революцію, згинули. Більшість із них це важні люди в большевицькім режимі; декотрі з них були найстаршими й найближчими приятелями Сталіна. Тому не можна дивуватися, каже журнал, що світ пробує знайти вияснення цих подій.

„Ню Републик" взялася за це розумовим способом. Є два головні вияснення. Одно признає за правду закиди Сталіна: отже правдою є, що серед провідників большевицького уряду надиво велике число людей заняло таке гостре опозиційне становище до большевицького уряду, що не вагалися звязуватись із найзавзятішими ворогами уряду в краю, ба навіть з ворогами держави, ба навіть з одними й другими. Друге пояснення відкидає таку можливість, а кріваву розправу Сталіна пояснює умовим станом самого Сталіна, приймаючи його за людину, що так застрашена за своє особисте безпечиство, що готова вибити сотки найчільніших людей, щоб лише врятувати собі життя.

Хоча ці два пояснення виглядають на виразно собі протилежні, „Ню Републик" каже, що одно не конче виключає друге. Значить, можливо, що оба вони правдиві, принаймні вчасті: можливо, що дехто з опозиції до Сталіна готов лучитися з усякими ворогами Сталіна, комунізму й Росії, а рівночасно Сталін так залякався цеї опозиції, що він перебиває вже не тільки винуватих, але й невинуватих.

Як би справа не малась, реасумує „Ню Републик", безконечна чистка є для совєтської Росії великою катастрофою, бо вона ослаблює її внутрішньо й зовнішньо, й то в часах, коли її сили найбільше потрібно.

Звісно, ми можемо додати зо свого становища, що слабість Росії може бути вигрою українського народу, як він успіє слабість Росії використати.

ДО ПОЗНАННЯ

(Замісць допису — образок з сьогоднішних часів).

До Леся Іванишина, що одинацятого „відрукову" до Познання, зійшлися ще три рекрути; всі чотири до одного полку ідуть...

Леся хатина буде прощати, в дорогу виряжати та припровідати. Батька не затямив. А ненька за сестричкою з ума схибла й унедовзі за нею пішла у сиру глину.

Сиділи, ніби не ті, що їм ще у день буйні гриви габучились та звисали: сонце витали, патлаті верби зустрічали.

Ніби не ті, що землиця витала їх, як синів, обкидала пахом, стежки укладала цвітами за те, що хаяли її.

Вузькі блюзи та камізольки поробили з них „кишеньковців" або грабіжників, що наче радили, якби „сполювати".

Коло них чотири куферочки, що злицилися товаришувати аж до касарень...

На Йосифа туга завієнлась, бо говорив, як говорить смерека на шпилі:

— Ні за чим не банно мені, лиш що-м гадав — все пішло фуч.

— Та за чим так бануєш?

— Вповідай! Ми тепер, як опришки, однаке нас жде, говорім собі правду.

Юрко й Михайло добивали. Лесьо мовчав; мовчати гриміла приказала.

Як „сват" по другій, підпер Йосиф голову на руках, щоб важкі думки не викрутили її з вязів.

— Ви, браття, добре знаєте, що я ходив до Олени Бабінчиної... Уже хотів женитися. „Що буду бурлакувати; треба ґаздувати. Парубоцтво хліба не дасть". Тому то й „реклямацію" робив. Утопив, як у болоті двацять злотих; прийшла таки „поволанка". Святий Боже не поможе! Пропала надія, бо вона не зажде мене; старі на ґвалт пруть її віддаватися. Аби не застарілася... Мой, мой! Такої дівки не борзо мені найти.

Два тягли довгий, довгий віддих.

А до Юрка байдужність закралась:

— Мой, ми вояки — не парубки! Що будемо клопотати собі голови дівками, може неними. Журімся, як то завтра будемо молитися: „кеди ранне встайон зоже"... Маю рихт, чи ні? Що мус, то мус!...

— А я ніби з віграшки лишаю хату й городець в чужих руках? — потакнув Лесьо.

А Михайло:

— Ей, всі ви байдиги гнете! Дивіться, що нами поштуркують, як гнилим гарбузом. Скачи, враже, як нам каже! Скидай тоту ношу, в котрій зріс, убирай якусь лянку і йди брикати на пусту зупку, два роки, як дріт.

Хата перекинулась на глибоку мовчанку. Тихо, ні чичирк.

Рекрутські голови змоглись, посхилялись. Позвисали обстрижені, а подобали на дині...

Цвіринчик розходився під „стандарами", глушив їх; боявся, щоб нудьга не підюдила їх до... злого...

А потім радились, наче чоловік із жінкою, кого в куми брати.

— Мой, ждемо товаришів?

— Йо-йо!

— А ти, Йосифе, може казав дівці, аби йшла на стацію?

— Сохрань, Господи! А якого дідька? Аби ревіла, тай я коло неї?...

— Добре! Бо я навіть сестрам заборонив іти зо мною. Баби, як зачнуть голосити, — можна зварювати...

•

Блищав, як срібний ґудзик на синій мантлі, цікавий місяць, і безсоромний, і німий свідок...

Він теж відпроваджував рекрутів, мов хорунжий січових. Рядом ішли парубки.

Ззаду розпукою повязані мами, сестри, дівчата...

Олена підбігла, брала куферочок від Йосифа.

— Лиши! Не муч собі руки, абись могла другому робити.

Розжалілась, немов дитя, коли дати йому груди і скоро відібрати.

Парубки на „мінта".

— Фист взялася...

— Бо гудз...

Ішли... Співали: „Стрілець, то нині велий пан".

Гучним вивертом ген-ген летів.

Давав знати, що вже ці знають, що:

— Не тільки світу, що в вікні...

•

На стації рекрути, наче чорні вівці між білими, вешталися.

Ждали...

— Ух-хх!

— Колія, колія!

Габуком тиснулись на перон.

...Там сотні цілунків, море сліз.

— Всядать, всядать!

Всідали...

— Фір-р-р!..

— Фах-фах-фах!...

З вагонів рекрути скидали кашкети.

— Дай, Боже!

Сипались відповіді:

Дай, Боже!

— Щасливої дороги!

І просили:

— Йосифку! Бігме, що тебе не покину, ждатиму! Чуєш? Пиши...

— Лесю! Абись і ти не забув!

— Мішку, чуєш!?

— Юрку, памятай!...

— Фах, фах, фах, фа-фа-фа! Потуркотів поїзд, побіг...

Аж зник у чорній пащеці, аж його суперечки з рейками не чути було. Розходились, начеб із похорону...

Місто не приймало їх жалів, аж рівні загони, тай село, мов гніздечко в дуплі.

Потім та біла хмарка, що оббігала місяць, заплакала дощиком.

...Олена плакала — не могла вгамуватись...

Василь Ткачук.

ПОТРІБНА РІВНОВАГА І СПІВПРАЦЯ

Чим більше клопотів виростає в американськім суспільнім житті, тим більше закидів спадає з усіх сторін то на уряд, то на капітал, то на працю. Уряд обвинувачує капітал, закидаючи йому монополь, високі ціни, захланність, саботаж. Злегка уряд також закидає робітництву, що з одного боку не організується як слід, а з другого — йде на страйки навіть тоді, коли це не бажане для уряду.

А великі бизнесмени (капіталісти) закидають урядові, що він занадто обкладає їх податками, що забирає їм увесь прихід і через те не дає їм змоги розбудувати нові підприємства та створити варстати праці для наростаючих поколінь. Капіталісти далі кажуть, що „нагода розбагатіти" є тим товчком, що заохочує людей до бизнесу, до рухливости, до підприємства. Коли відібрати цю нагоду, люди стратять інтерес до бизнесу й ніхто не захоче розбудовувати ріжних підприємств, а навіть буде ступнево ліквідувати ті, що що вже є. Бо провадження даного підприємства з боку власника потягає багато клопоту і мороки, а також потягає за собою ризико банкротства. Люди наражаються на ризико лиш тоді, коли мають нагоду щось виграти. Коли нема нагоди на вигру, тільки на програ, то до такої гри ніхто не засяде.

Капіталісти також закидають робітникам, що вони домагаються високої заплати, змушують їх підносити ціни на продукти. Це з черги зменшує консумцію, далі продукцію, а в кінцевому висліді викликає ще більше безробіття.

Робітництво закидає урядові, що він приміняє гострі міри до економічного життя Америки й старається з Вашинґтону реґулювати це життя. Але гострі міри уряду чомусь усе звернені в той бік, щоб піднести ціни на продукти, а не на працю. В той, час коли через економічну політику уряду ціни на продукти в останніх кількох літах значно зросли, то ціни на працю, коли й зростали, то зростали завдяки завзятій боротьбі робітництва з капіталом. А капіталові закидає робітництво те, що він безпощадний, що витискає з робітників останні соки, через що фактично й сам себе підтинає. Бо робітнича кляса в Америці є найчисленніша. Як така, вона є найбільшим споживачем тих продуктів, що їх витворює капітал. Коли робітники дістають малу заплату, вони не всилі споживати продуктів. Продукти заваловують маґазини й з черги це не лиш викликує безробіття, але також стягає банкротство на капіталістичні підприємства.

Обвинуючи себе ось так взаємно, ці три найважніші чинники в американськім суспільнім житті робить також взаємні поклики до згоди. Після погроз уряд ласкавим голосом говорить на адресу капіталу:

Миж вас урятували від банкротства в 1933 році. І тепер ми не бажаємо вам зла. Статистика виказує, що ви в 1936 році робили знаменитий бизнес, хоч у 1932 році ви мали недобір і стояли над краєм банкротства. Чому ви проти уряду бунтуєтеся, чому нарікаєте? Це правда, що уряд вас обкладає величезними податками, алеж це все остаточно для вашого добра. Бо лекше є втратити трохи, ніж усе дочиста...

На адресу робітників уряд говорить:

Ми робимо для вас усе, що в нашій силі. Ми наложили на капіталістів великі податки, що вони під ними ледви дихають. За ці гроші ми даємо піддержку безробітним, удержуємо „Доблю Пі Ей", даємо субвенції фармерам. Ви мусите з нами співпрацювати. Мусите занехати методи нагальних страйків і шукати порозуміння зо своїми працедавцями через створені нами „комітети взаємин праці".

Капіталісти говорять:

Ми готові перебрати на себе обовязок дати працю міліонам безробітних, так, як ми давали впродовж цілої історії; але хай уряд дасть нам змогу відітхнути. Хай уряд не забирає нам усього прибутку, щоб ми мали чим розбудувати варстати праці. Також робітництво хай нас не тисне за горло, а хай співпрацює в напрямі спільного добра, яке є зложене у спільному човні...

Робітники кажуть: Хай нас капіталісти не тиснуть. Ми не хочемо страйків, боротьби. Ми хочемо чесно працювати на життя і скромно удержувати свої родини. Хай капітал нам дасть забезпеку праці і скормне удержання, а все буде гаразд...

Ось такі заміти і побажання випливають з боку уряду, капіталу і робітництва. Всі вони мають свій підхід до справ і цей підхід до певної міри може бути й оправданий. Та одна спільна річ яскраво відбивається у цьому спорі. Всі вони признають, що для привернення добробуту в Америці потрібна рівновага і співпраця між тими трьома найважнішими чинниками: урядом, капіталом і працею. Без цеї співпраці не буде добра в Америці. На щастя, можемо запримітити, що до тої рівноваги і співпраці, не звертаючи уваги на нагальні страйки й взаємні обвинувачення, таки йде. Можна навіть поставити твердження, що це навіть і краще, що до тої рівноваги йде шляхом терті і боротьби. Бо, осягнувши цю рівновагу шляхом боротьби, американський нарід не затратить своєї живучости і динаміки; не затратить свого індивідуалізму і підприємчивости.

СУДНИЙ ДЕНЬ

В одній українській крамниці з радіями в Ню Йорку чув я розмову власника цеї крамниці з іншим українським купцем зпоза Ню Йорку про те, як наша іміґрація піддержує наших купців. Оба вони годилися в тому, що наша іміґрація цього не робить. Щоправда, вона багато говорить про потребу своєї купецької кляси, але як приходиться виконувати практично цю думку, то цього не робиться. Іншими словами, наші люди говорять про потребу піддержувати своїх купців так довго, поки не прийдеться їм щось купувати: тоді вони забувають на свої голосно виголошувані засади, на свої гучні кличі „свій до свого!" і пруть купувати в чужого.

Я чув уже неразь такі балачки серед наших купців і хотів переконатися, наскільки вони спираються на фактах. Тому й став я опонувати: „Чи не перебільшуєте ви, панове?"

„Як саме? У чому ми мали би перебільшувати?" — питаються мене купці рівночасно.

„А так, чи не перебільшуєте, панове, наприклад, купної сили нашої іміґрації? Себто, чи не думаємо ми, що наших покупців повинно бути більше, як їх є?"

„Щодо цього я не помиляюся!" — каже один купець. „Я знаю докладно, скільки є в цій околиці наших людей та скільки я мав-би покупців, якби наші люди йшли до мене".

„Як це можна знати?" — питаюся здивований. „Як можна відділити наших людей від чужих? По чому пізнати нашого чоловіка від чужого?"

Мій розмовник цим не збився. Він каже преспокійно: „Я знаю по Судним Дні".

„По Судним Дні?"

„А так, бо в Судний День усі жидівські крамниці замкнені, і всі люди, які в той день мають конечні закупи, йдуть до нежидівських крамниць. Заходять тоді люди й до мене. І між тими, що до мене зайдуть, чи я вже не потраплю відріжнити наших від чужих, українців від не-українців?"

Я признав, що між цими вже можна, але я все ще не хотів піддаватися: „Та це ще не доказує, що інші купці мають такий досвід?" — кажу.

Звісно, це була провокація другого купця. І він не дав на себе довго ждати: „І я маю такий самий досвід у Нюарку, де маю свій бизнес. Як я його відкрив, то був певний, що наші люди підуть до мене, як до свого. Я вчився бизнесу довго. Я вмію купувати товар, не гірше від чужих купців. Товар у мене не гірший, як в інших, не дорожчий, як у чужих. Думаю собі; чому не мали-б наші люди піти до свого купця? Та зпочатку мені йшло тяжко, як камінь ґризти. Думаю собі: я певно завів крамницю в околиці, де наших людей нема. Аж приходить Судний День. До моєї крамниці набилося повно покупців! І в розмові з ними показалося, що це майже всі наші люди. То ви всі тут живете? — питаюся. Так, усі жили недалеко від моєї крамниці. Одну-дві вулиці від неї. А чомуж ви не заходили до мене? — питаюся їх. Кажуть, що не знали, що я свій чоловік. Я відтоді втав молитися..."

„Може й справді не знали?" — перебиваю я йому.

„Може й справді не знали, думав і я. Але скоро я побачив, що це не зовсім так. Бо по святі число моїх покупців назад упало майже до того числа, що було давніше".

„Але не зовсім? Так? Значить, усетаки розголос щось поміг".

„Так, поміг, але не стільки, якби можна судити зо слів і запевнень наших людей".

„Чи не виходилоб з того, що треба би більше розголошуватися?"

„Я так і роблю".

„А що це ви таке говорили про якусь молитву? Я вам був перебив".

„Ах, я казав, що молюся; Боже, зроби так, щоб чужі купці на наші свята пізнавали, скільки то є наших „костумерів", так, як ми пізнаємо тепер у чужі свята!"

Я мусів признати, що цей купець розумно схопив нашу недостачу. Коли справді наша національна свідомість дійде до того, що чужі купці в наші свята пізнають, скільки то є наших покупців, як це наші купці тепер пізнають скільки то є наших покупців у чужі свята?

НА ОСТРОВІ КИПРІ*)

На острові Кипрі середньовіччя трохи припізнилося. Здається, начеб готика була найвищою добою цієї країни, яку старалися завоювати всі великі та честилюбні народи. Земля тут давно використана; лише в приморських смугах і заливах плекають по садах помаранчі і ґранітові яблука, а цілими годинами треба йти пісковими пустинями та сірими, сумними горами. Лише в пристанях є життя, яке тут приносять кораблі.

Стрінулися тут майже всі культури, острів піддався також трохи новій цивілізації, всеж таки переважає дух февдальної минувшини. Припливаєте до пристані, а будівлі твердинь звужують ваш овид, бачите вже лише пояс землі довкола морського побережжя, на якому хрестоносці побудували свої твердині та святині й каплички у візантійсько-східньому, ґотицькому й ренесансовому стилі.

Фамагуста**) осталась вірна турецьким часам, провінція також. Примітивні каварні й гостинниці. Вузькі, нечисті вулиці. Життя повільне начеб дрімало. Нікому не спішно. Влада міняється, одначе люди живуть усе по старому, а люблять передовсім безжурне, спокійне домашнє життя.

Колиж покажеться прапор у пристані, все спішить до побережжя: власники гостинниць, продавці, носії, продавці білого цинаманового напитку та пристаневі робітники темношкірі, в широких одягах ідуть до своїх журавлів (кранів) і складів. Музулманин у білому одязі несе в обох руках звязані курята і курочки. Звязані все по пять ніжками до себе, а головки звисають їм безвладно наділ. Музулманин сів собі підібгавши ноги, а курята лежать перед ним у поросі з поотворюваними дзюбками.

Продавець шамалів несе на голові бляху з медівником і поважно ступає, наче який достойник. Зупиняється перед складом, саме там, де причалив корабель, а подорожні з третьої кляси неспокійно кивають на нього та кидають мідяки. Продавець наливає без поспіху в склянки свій нектар і помалу крає медівник, бо знає, що ті нагорі йому не втечуть. Кусник медівника з міґдалами коштує всього пять пенні — подорожні, самособою, можуть дати й цілого пястра — думає собі продавець — бо подорожні напевно мають гроші.

Босий хлопець зявився з кошиком помаранч і несміливо станув із боку. Час до часу кличе „Портуґалі куваіс!" Подорожні з чердака кличуть його, щоби приступив ближче. Помаранчі ще зелені і висять на гильках по три, по пять. Хлопець усі розпродав і скоро біжить до саду за будинками, щоби купити нові. За хвилину (як скінчиться урядовий перегляд) подорожні вийдуть із корабля і буде по продовж...

*) Кипр (по турецьки Кібріс, по грецьки Кіпрос) острів на Середземному морі, англійська кольонія, коло 10 тисяч квадратових миль, населення приблизно 320 тисяч. Головне місто Нікозія. Острів цей був колискою прастарої греко-фенікійської культури, із якої багато відкопали. Від 1191—1489 Кипр був незалежним королівством під династією Люзінянів; від 1489 під венецькою владою, від 1570 під турецькою, а в 1878 році під управою Англії. В 1914. Англія анектувала

**) Фамаґуста, пристань і твердиня, до якої належить і Варозія

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Бофало, Н. Й. — До жертв зібраних на Листопадовім Святі, ще додати: Союз Українок $20, а по $1: о. Іван Жук, о. Е. Сидоряк, Мих. Сохан, Анна Сохан, Іван Ґах, Т. Новосядлий (третій), а по 50 ц.: І. Грицковян, Марія Когут.

Хитрий.

— Знаєш, той Карбуляк запросив мене нині до винарні та зараз старався натягнути мене на позичку.

А ти, самособою, відразу відповів йому, що не маєш готівки?

— Відразу ні, щойно після другої фляшки.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Перший концертовий виступ Марії Сокіл і Антона Рудницького.

Від триюмфальної обїздки Українського Національного Хору Олександра Кошиця українська суспільність Америки вже довший час не мала нагоди відсвіжити та покріпити свого національного духа новими великими мистецькими переживаннями.

Це правда, що наше національне життя в Америці розвивається певно і постійно. Та всеж ми відчуваємо, що для більших успіхів нам треба свіжих і тісніших звязків з Батьківщиною, бо звязки ці додають нам сили і вливають свіжої енерґії, потрібної до дальшої народньої праці.

Приїзд до нас відомої української оперової артистки, пані Марії Сокіл, і її чоловіка, п. Антона Рудницького, відомого українського композитора й дириґента опер та симфонічних орхестр, дає нам свіжу нагоду получитися знову сильнішою духовою сполукою з дорогим нам Рідним Краєм. Рівночасно приїзд п. Рудницького, як українського музики і композитора більшої міри, повинен стати нагодою, особливо для тут роджених українських музик і дириґентів взагалі, запізнатися з новими напрямами в українській музиці і композиції й через те поправити наше мистецтво.

Що українці Америки бажають, а навіть голодні нових переживань, та що шукають нових доріг на полі мистецтва, про це посвідчити може перший концертовий виступ наших шановних артистів у Дітройті.

Цей перший концерт відбувся в Дітройті. І добре воно сталося, бо про цю громаду йде зовсім заслужена слава, що в ній кожна добра народня справа все вінчається повним успіхом.

І перший концерт П-ва Рудницьких, який відбувся в Дітройті в неділю, 26-го грудня, в салі Чедсей Гай Скул, був не тільки повним успіхом, але триюмфом як для артистів так і для громади.

В салі, що має до 1,300 сидячих місць, не стало місць і багато гостей мусіли стоячи вислухати концерту. Появу пані Сокіл і п. Рудницького на сцені зібране громадянство повитало з надзвичайною сердечністю й ентузіязмом, повстаючи з місць. Артистка була одіта в гарний і дуже оригінальний народній, полтавський стрій. Але найбільше взяла за серце публику своєю милою, щиро українською особистістю.

Світло на салі стемнилось.... почулися сміли акорди фортепіяну зпід руки п. Антона Рудницького, а за ними полилася широка й сердечна мельодія В. Барвінського, та сумна, як історична доля нашого народу:

„Ой, поля, ви поля,
Мати — рідна земля,
Скільки крови і сліз
По вас вітер розніс.

Він розносив кругом
І Дніпром і Дністром,
В Чорне море котив,
Босфор кровю поїв.

Сивий діду, Дніпро,
Свої води давно
Ти всі морю віддав,
Собі сліз ти надбав.

І в Дністер і у Прут
То не води течуть,
То не повінь була,
Що доля залила.

Не водою зались
Дніпровою наш Низ;
То з народніх із сліз
Береги розійшлись".

Мимоволі станула перед очима слухачів уся наша минувшина й теперішність, повні мук і горя, пролитої крови героїв і матерніх, жіночих та дівочих сліз. Та рівночасно приходила інша думка: Не сльози нам лити, не наповнювати народню душу скаргами, нарікканнями і мріями нереальних, далеких сподівань, а взятись обєднаними силами за могутні, реальні діла, за творення власної історії власними руками!

Марія Сокіл співала з такою сердечністю, з такою вірною інтерпретацією, що в присутніх на очах тремтіли сльози. Співала з глибини душі, яка бачила й пережила сама всі страхіття панування червоних деспотів Москви над українським народом.

Її чистий, дзвінкий, лірично-драматичний голос наче вмисне був даний природою, щоб ми могли почути такі чудові перли нашої концертової вокальної літератури, як „Три шляхи" Степового, „Вечірня пісня" Стеценка (ця вже навіть дуже популярна на наших концертах в Америці) та „Айстри", „Садок вишневий" і „Ой, одна я, одна" Лисенка.

Не менш сильною була друга, оперова частина концерту. Тут артистка виступила у вечірнім строю. В першу чергу проспівала з добрим успіхом незнану ще нам чудову арію з опери „Довбуш" Антона Рудницького і знані нам, дуже популярні на радіових та концертових програмах арії з опер „Мадам Ботерфлай" і „Ля Богем" Джіякома Пучінія.

У третій частині свого концертового виступу артистка дала слухачам багату програму українських народніх пісень, які представляли українські землі від Лемківщини по Кубань. Пані Сокіл появилась на сцені цим разом у гарнім заліщицькім народнім строю. Вона дала нам такий приманливий, молодий тип нашої дівчини, що публика відразу загреміла невгавальною бурею оплесків. Сердечне привітання публики додало їй іще більшої певности себе і ця частина програми була вершком її виступу. Артистка вложила у виконання цієї частини програми глибину своєї душі, всю силу голосу і пречудну мистецьку інтерпретацію. І получила те все зо щирою веселістю правдивої дитини широких степів Великої України. Попросила засвітити світло на салі, бажаючи бачити перед собою слухачів, щоб могла ще більше почувати себе серед домашньої атмосфери, в крузі приятелів.

На програму третьої частини концерту зложились композиції В. Барвінського „Ой, зійди, зійди" і „Косарі", Бориса Лятошинського „Ой, у полі тихий вітер віє", Миколи Колесси „Зозуленька кукат" і „Колисанка" (лемківські), та Антона Рудницького „Ой, радаб зірка зійти" (бойківська) і „Та пропив чоловік бугая" (кубанська).

Серед бурі оплесків виносили артистці велике число китиць і кошів гарних цвітів від організацій і приватних осіб.

Пишучи про цей перший концертовий виступ наших артистів, хоч тримаюся американської засади „лейдіс фирст", не смію одначе поминути знаменитого фортепіянового супроводу п. Антона Рудницького, якому цілком справедливо належиться повна половина признання за триюмф цілого концерту. Бо власне його фортепіяновий супровід дав нам цю велику і повну цілість багатого й високо артистичного мистецького бенкету.

Закінчуючи враження з концерту, можу тільки побажати Дорогим Гостям іще більших успіхів в інших наших громадах. Це був би непростимий гріх, як би ми не використали побуту тих артистів. А хто не буде присутній на їх концертах, той потерпить духову втрату на ціле життя. Зазначую те тому, що може знайтися хтось, що відноситься до цеї справи легковажно. Тому підкреслюю, що маємо тут до діла **з великими і справжніми мистцями,** і то нашими — рідними. А при кінці ще додам, що з високо артистичними концертовими виступами пані Марії Сокіл і п. Антона Рудницького є звязана теж гуманна, патріотична ціль — допомога будові Народньої Лічниці у Львові.

Микола Шустакевич.

(Заввага редакції: По зложенні цього допису надійшов іще другий, від іншої особи, в якім описано широко і те, як наших Гостей з краю витали щиро на двірці, як по концерті влаштовано для них гостину, як засипано концертову естраду чудовими кошами і китицями цвітів від жіночих і інших організацій та осіб і як прихильно заговорила про них місцева американська преса. Крім цього подано, що на концерті зібрано ще коло триста долярів на допомогу „Народній Лічниці", а до збірки заохочував д-р А. Т. Кібзей. Також рішено влаштувати в громаді ще один такий концерт).

О. Д. В. У.

ВАША КОЛЯДА НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ

Колядники і Жертводавці!

ПРИГАДУЄМО ВАМ:

ЩО НА УКРАЇНІ СЬОГОДНЯ БІЙ ЗА ВІЛЬНУ ДЕРЖАВУ ТА ЗА ІСНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ;
ЩО ТОЙ БІЙ ВЕДЕ РЕВОЛЮЦІЙНА

☞ **ОРҐАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ,** ☜

ЯКА Є ОРҐАНІЗОВАНИМ ВИЯВОМ НАЦІОНАЛЬНОГО ПОЧУВАННЯ ТА СТРЕМЛІНЬ УКРАЇНСЬКИХ МАС, ТА ПРОТИ ЯКОЇ СКЕРОВАНЕ Є ВІСТРЯ ВСІХ ЗАЙМАНЦІВ;
ЩО МИ НАПЕРЕДОДНІ СВІТОВОЇ БУРІ, ДО ЯКОЇ УКРАЇНА МУСИТЬ БУТИ ГОТОВОЮ;
ЩО, ТОМУ, НАШИМ ЗЛОЧИНОМ БУЛОБ У ЦЮ ВАЖЛИВУ ХВИЛЮ ЛЕГКОВАЖИТИ СПРАВУ

ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

ЧИ ТЕЖ СПИХАТИ ЇЇ З ПЕРШОГО МІСЦЯ НАШИХ НАРОДНІХ ОБОВЯЗКІВ!!

ПАМЯТАЙТЕ: КОЛИ БУДЕ ПРОГРАНА НАША БОРОТЬБА, ТО ЗНИКНУТЬ І ВСІ ПРОЧІ ДІЛЯНКИ НАШОГО ЖИТТЯ! ВОНИ ПРОПАДУТЬ ТАКОЖ КОЛИ В НИХ ЗАБРАКНЕ ТОГО ДУХА, ЩО КУЄТЬСЯ ТІЛЬКИ В ОГНІ БОРОТЬБИ!

ТОМУ ВАША КОЛЯДА Й ВАШІ СВЯТОЧНІ ЖЕРТВИ ЦЬОГО РОКУ ПОВИННІ ПІТИ ТІЛЬКИ НА ЦІЛЬ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ!!

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА О.Д.В.У.

Жаль за жінкою.

Чоловік жив у згоді з жінкою ціле життя і ніколи не перечив їй, коли вона що говорила. Одного дня він прийшов додому і ласкавими словами сказав так: „Моя дорога! Як ти помреш, то я буду тебе тримати вдома цілий тиждень і не дам зараз поховати".

Ті слова розжалобили жінку і вона запиталась: „Невже ти мене аж так любиш, мій дорогий?" На це чоловік відповів: „Та, бачиш, я таки хотів би з тобою прожити бодай один тиждень у повному спокою".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВИБОРИ БЕЗ ВИБОРІВ.

Заповідаючи вибори в Росії, московський диктатор Сталін казав, що вони мають на цілі „дальше поширення демократизації виборчої системи".

Світ дивився на це дальше поширення демократизації виборчої системи і признав, що ті „вибори" мають якусь ціль, звісно, але чи можна назвати виборами комедію, при якій властиво нікого не вибирається?

ДВІ МІРИ.

Коли польський уряд при останніх виборах до польського сойму ще далі обмежив свободу виборів та поробив такі махінації, щоб майже унеможливити вибір опозиційних послів, тоді большевицькі аґенти прилучувалися до протестів демократичних кругів, називаючи це поломанням усяких правил свободи виборів.

Коли тепер диктатор у Москві поступає таксамо, як диктатура в Варшаві, але йде ще далі, бо не дозволяє навіть на виставлення більше як одної, себто урядової, лісти, то ці самі большевицькі аґенти вже не приєднуються до протестів демократичних кругів, а величають большевицького диктатора великим демократом.

Коли свого часу Гітлер піддав був під плебісцит одно питання німецької політики, то большевицькі пропаґандисти казали, що це не є ніяке народне голосування, бо запити поставлено так, що опозиція не може знайти відповідного вислову; але як таке саме робить не Гітлер, а Сталін, то вся справа, на думку цих самих большевицьких аґентів, у порядку.

УЛЮБЛЕНИЙ СТАЛІН.

Большевицькі аґентури поширюють по світі фотоґрафії зо сцен у совєтській Росії перед цими виборами.

З тих фотоґрафій виходилоб, що перед виборами по цілій Росії порозвішувано прапори з написами: „Наші голоси підуть на улюбленого Сталіна".

Як за царських часів, коли кожний цар, навіть найлютіший катюга, називався в писаннях казьонних письмаків улюбленим царем народу.

ЩАСЛИВЕ ЖИТТЯ.

Коли на написах не писалося про улюбленого Сталіна, то підсувалося народові, чому саме треба любити Сталіна: „Дякуємо Сталінові, що зробив наше життя радісним".

Це мені нагадує нашу українську анекдоту про того батька, що був вдячний синові. Той батько прийшов у свята додому, щоби пожалуватися синам, що його парубки в корчмі побили. Три сини, як дуби, але лиш один спитався: „Хтож то такий важився вас бити, тату?"

„Ходи до коршми, а дізнаєшся!" — каже батько.

Не було синові іншої ради, як іти з батьком до коршми.

В коршмі син кричить до парубків: „А котрий це важився вдарити мого батька?"

„Та я!" — каже один парубок. „Або що?"

„А вдарив би ти його при мені?"

„А чомуб ні?" — крикнув парубок і як тарахне батька по зубах!

„А вдариш іще?"

„Чомуб ні?" І вдарив! „Може ще раз хочеш?"

„Ні, досить", каже синок парубкові, а потім батькові: „Ходім, тату, бо тут іще й мене можуть набити".

Надворі батько звернувся до сина: „Дякую тобі, синоньку! Ти один в усіх моїх дітей за мене вставився!"

Хто чув цю історію, міг собі подумати, що це небилиця, себто фантазія, яка не представляє нічого сутнього в житті. А тимчасом большевицькі аґенти кажуть: „Дивіться: ось вона перед нами в житті! Батько — це народи Росії; а цей син, що вставлявся за батька, це Сталін!" Народи совєтської Росії вдячні Сталінові за те, що їм добре чуба мне.

Вірна.

Чоловік на смертній постелі каже до жінки: — Скажи мені тепер, чи ти все була мені вірна? Не маєш уже чого боятися, бож я вже вмираю.

— Тихо будь, — відповідає жінка — може ще видужаєш.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

З ювилею на Рідний Край.

Тов. ім. Т. Шевченка, від. 122 У. Н. Союзу, святкувало 20-літній ювилей свого існування. По виголошенні бесідниками рефератів на бажання уряду головний радний У. Н. Союзу, М. Давискиба, сказав кілька теплих слів та попросив присутніх, щоб зложили жертви на Рідний Край. Збіркою занялися пані М. Шура і п. К. Сідзінський. Зібрали $14. Ту жертву розділено так: $5 на визвольну боротьбу, $5 на інвалідів і $4 на Рідну Школу. Гроші вислано до краю через Обєднання.

Ілля Давидович, секр. Т-ва.

КЛІВЛЕНД, О.

З панахиди на політичних вязнів і інвалідів.

У звязку з Листопадовим Святом 7 листопаду ц. р. о. В. Мереньків відправив у тутешній укр. гр.-кат. церкві панахиду по полеглих героях за волю України. Підчас панахиди о. парох візвав вірних споминути полеглих не тільки словом, але доказати пошану до їхніх тіней також ділом. На його зазив зібрано в церкві $109.05, які то гроші призначено: на політичних вязнів $25 і на інвалідів $84.05. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

Жертвували: по $2: С. Ломиш, І. Ковалець; по $1: А. Спішак, К. Попович, І. Капраль, Т. Данилович, Шалапій, В. Мадей, пані Павлюк, П. Коваль, Чепіль, Т. Оліяр, Ю. Гірняк, М. Голубець, В. Кокоць, Н. Бусько, П. Полевчак, П. Толочкевич, В. Женчак, пані Леськів, пані Тимчина, М. Стельма, А. Когут, В. Цвірчак, П. Головчак, Д. Шмагала, М. Притуляк, І. Гой, С. Митрушевич, І. Буряк, Й. Ціхоцький, Соляр, К. Голубець, Е. Харків, М. Кравчук, Е. Смільчак, М. Тимчина, Н. Страп, І. Головчак, А. Котович, Р. Улан, М. Бучуляк, Т. Футрик, Й. Хміль, М. Маковський, Й. Труш, пані Притуляк, пані Дарош, пані Гавриляк, Т. Бобечко, Павлина, І. Губчак, пані Шалапій, І. Бджіль, пані Маковська, С. Іванчук, Д. Країло, М. Бандура; по 50 ц.: Л. Котович, М. Сентій, І. Филипів, Д. Загута, Г. Гаврик, пані Вербинська, Горбаль, Занько, пані Гаврик, Е. Данилюк, М. Ціхоцька, В. Жук, С. Чорній, Н. Декан, Г. Швагуляк, М. Пацула, Г. Кукіз, Бахаровська, С. Сушельницька, С. Кравчук, К. Лещик, А. Смолило, М. Данько, М. Муха, М. Попіль, І. Шелеста, Д. Підсадний, пані Полевчак, С. Когут; А. Пацула 75 ц.; Н. Сурма 40 ц.

Уряд Укр. Грек.-Кат. Церкви св. Петра й Павла всім жертводавцям складає сердечну подяку.

РАДІО! СЛУХАЙТЕ УКРАЇНСЬКОЇ РАДІО-ПРОГРАМИ НА РІЗДВО!

В наступну **пятницю, 7-го січня 1938 р.,** в день українського Різдва, буде передана через радіо спеціяльна **Різдвяна Програма** з українськими колядами і святочними бажаннями з висильної стації **W.B.N.X 1350 Kc.** від **години 3:30 до 4:30 пополудні.** 1-2

А в **неділю, 9-го січня,** на св. Стефана, як звичайно від **9 до 10 рано,** буде продовження **Різдвяної Програми на тій самій стації** з додатком веселої музики **Василя Гули.**

Всі святочні бажання і на неділю треба посилати завчасу на адресу:

NASZ BAZAAR, 151 AVENUE A., NEW YORK, N. Y.

Петро Задорецький, заповідач.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться у вівторок, 4-го січня, в годині 7:30 ввечір, в гали під ч. 386 Джанстон евеню. Кожний член обвязково має прийти на ці збори, щоб вислухати звіту урядників за цілорічну працю. Будуть також ріжні ухвали для добра нашого товариства і членів а також буде вибір нового уряду на 1938 рік. Неявившийся член заплатить кару $1, а урядник $2. — Д. Пилевич, предс.; І. Білобран, кас.; А. Ониськ, фін. секр.; В. Кушнір, рек. секр.

ОЛЕАН, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 363, повідомляє своїх членів, що на річних зборах, дня 12-го грудня вибрано отсей новий уряд: Гр. Непорадний, предс.; Олекса Іванців, заст. предс.; М. Луцишин, кас.; Д. Мішанець, секр.; контрольна комісія: І. Скробач і І. Мішанець. Опікуни хорих: П. Пилипів і Т. Челядин. Наступні збори відбудуться в неділю, 9-го січня, в домі під ч. 930 Брук вул. Просимо всіх членів явитися, бо буде справоздання контрольної комісії за цілий рік і є недокінчені справи до полагодження. — Д. Мішанець, секр.

РОМ, Н. Й. Бр. св. Михаїла, від. 121, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори будуть відбуватися як в минулім році, друга неділя по першім. Наступні збори відбудуться в неділю, 9-го січня 1938 року в гали У. Н. Дому, точно в годині 2:30 пополудні. Обовязком кожного члена є явитися на ці збори. Напоминаємо другим разом довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглотє, бо впротвнім разі урядники будуть змушені поступити після статуту, щоби опісля не було нарікань. Розмету за ті члени, котрі незаплатять своїх місячних вкладок не будемо відсилати, бо на це нема в відділі фонду. На 1938 рік вибрано такий уряд: С. Свиредюк, предс.; Текля Яворська заст. І. Лаврук, кас.; М. Кізлик, заст.; О. Гадз, фін. секр. Ст. Яворський, рек, секр. Т. Гречкосій і Пилип Череватий, контроли; Захарій Фицик і Олекса Слободян, хорунжі — Адреса секр. Alex Gadz, R. D. 2, Vernon, N. Y.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє своїх членів, що місячній збори відбудуться в неділю, 9-го січня 1938 р., в Р. Н. Домі, Мортон вул., точно в годині 1:30 пополудні. Просимо, щоби всі члени як один прийшли на ті збори, бо контроля здасть справоздання за минулий рік. Буде рівнож вибір нового уряду на 1938 рік, бо в грудні з причини неприявности достаточного числа членів, вибори не відбулись. Котрий член не буде приявний на тих зборах без важної причини, то заплатить кару; член 50 ц., урядник $1. — Я. Тошик, предс.; П. Закорчемний, кас.; В. Новак, секр.

МІКІСПОРТ, ПА. Тов. Запорозька Січ, від. 132, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го січня, в годині 12-тій вполудне, в церковній гали. На ці збори мають прийти всі члени, бо є важні справи до вирішення. Довгуючі члени мають сповнити свій обовязок, бо інакше будуть суспендовані. Контрольори здадуть справоздання, з 1937, року. Уряд на 1938: Григорій Копіцкий, предс.; Дмитро Сова, секр. Йосиф Несторович, кас.; Михаїл Усик, рек. секр.; Петро Волос, хорунжий.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Річні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, відбулися 11-го грудня 1937 р. Вибрано такий уряд на рік 1938: Я. Лещак, предс.; М. Мамчак, заст.; П. Остапчук, фін. секр.; В. Шенчук, рек. секр.; М. Марковіч, кас.; М. Гульник, заст.; контр. комісія: Т. Бутинець і Д. Фортуна і І. Пілат; надзирателі хорих: Т. Яворський і С. Лабунський; хорунжий Ю. Поливчак; капітан, Г. Закорчений; репрез до У. Н. Союзу: А. Поливчак; до Центр. Коміт..: Я. Лещак, П. Остапчук і М. Косьтів; тростіси; Е. Мамчак, Т. Маройка. Збори будуть відбуватись у другу суботу по першім в У. Н. Домі 214-16 Фултон вул. Елизабет. — П. Остапчук, секр.

ГОЛИЙОК, МАСС. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 52, повідомляє членів, місцевих і позамісцевих, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го січня 1938 р., в годині 1-шій пополудні, в литовськім клюбі, 330 Парк вул. Присутність всіх членів конечна, бо буде звіт уряду й вибір уряду на 1938 р. Байдужність членів для добра У. Н. Союзу і всяких народніх справ знеохочує до праці і тимсамим мусимо подумати, що так далі неможна провадити. — Ілля Вавришин, секр.

САВТ ДІРФІЛД, МАСС. Тов. Галицька Січ, від. 207, повідомляє своїх членів, що на річних зборах вибрано слідуючий уряд на рік 1938: Іван Олійник, предс.; Іван Косцюк, заст. предс.; Олекса Бутинський, кас.; Іван Сторожук, заст. кас.; Василь Гудима секр.; Олекса Сельский, заст. секр. Контрольори: Гр. Чомлій і Ядвіга Косцюк; поручжі: Стефан Тилега і Ів. Сельський, опікуни хорих Миколай Рева і Яків Романюк, дверник: Гр. Валько. Збори будуть відбуватися в другу неділю по першім. — О. Сельский, секр.

ЛИТЛ ФОЛС, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 330, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю 9-го січня в годині 2-гій пополудні в гали У. Н. Дому. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо буде справоздання за 1937 рік. Таксамо повідомляємо, що вибрано отсей новий уряд: Франко Скібінський, предс.; Антоній Шумлянський, кас.; Никола Паламак, секретар.

УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ ЧЕРЕЗ РАДІО

На український святий вечер, дня 6-го січня, від години 8:45 до 9:15 вечером, відспіває Український Хор з Филаделфії кілька українських коляд через стацію "WIP", 610 Кс.

Тому, що та стація є сильна, проситься всіх українців слухати.

Обережний.

— Я страшно нині схвильований. Все ті клопоти з почтою! Та я піду туди і зроблю авантуру почтареві!

— Щож таке сталося?

— Подумай собі, що почта досі не доручила мені грошей, які ти обіцяв вислати мені ще тому два місяці!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ВІЛІНҐ, В. ВА.

Листопадове Свято.

Без крику і гомону, наскільки було нас сваіи, власними силами відсвяткували ми листопадову річницю. Промовляли пп. Михайло Медвідь, Іван Левак і о. Степан Склепкович. Кілька пісень відспівав мішаний хор, дещо дитячий хор; були дитячі декламації, терцет. Найкраще списалися діти. Розписуватися широко — шкода місця в часописі. Хори були під управою п. С. Грушкевича.

Жертви зложили: С. Павук і Ко. $1.50; о. Склепкович, С. Грушкевич, В. Когут, І. Шалева, М. Медвідь, М. Дутчевич, І. Левак, Ю. Левинова, Ю. Севний, Й. Солецький, М. Зень, М. Панько, І. Ландяк, А. Когут, П. Чайковський, П. Вітенко, О. Габак, О. Салик, А. Бліщ, В. Реваковський, І. Карась, Д. Габак, Г. Саган, І. Кабала, П. Пилипчук, П. Кабала (мол.), І. Лячер по $1; К. Медвідь, Р. Рідош, О. Кабала, О. Чмелик, В. Сирило, А. Кабала, Т. Тихоневич, М. Пуцило, І. Палюх, Т. Куцло, А. Папа, І. Ковальчик, Т. Проць, Д. Канюк, І. Драган, Е. Грушкевич, К. Шалева, К. Кордик по 50 ц.; І. Рафа 30 ц.; К. Бліщ, М. Грушкевич, С. Пилипчук, М. Мазур, А. Зень, К. Медвідь, Ф. Прокіп, І. Ворожбит, І. Писарчик, Й. Голубець, С. Куцло, А. Кондира, К. Карась по 25 ц.; дрібними 65 ц.; Укр. Ам. Клюб від себе $3.30. Разом $45. З того висилаємо $30 на інвалідів і $15 на визвольну боротьбу.

о. С. С.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На Рідну Школу в Радехові.

Дня 30 жовтня ц. р. пані Горбач і Грицишин влаштували несподівану забаву гром. Дибайлам з нагоди 30-літнього ювилею їхнього подружого життя. Серед гарної забави гості не забули також про Рідний Край і перевели між собою збірку на Рідну Школу в Радехові, що принесла $26.13. З цього вислано через Обєднання $20.13 на Рідну Школу і $6 на тутешню ціль. Зложили: І. Дибайло $3; по $1: Перестюк, Калакура, Мисак, Горбач, Костів, Грицишин, Ціховський; по 50 ц.: Дацковський, Вовчук, Зелінський, Дубас, Мерц, Каськів, Стець, Сирович, Довжинський, Степкович, Пилипишин, Плонкет, Цицилюх, Ковальська, Ковальська (2); решта дрібними.

Текля Горбач.

БОСТОН, МАСС.

Жертви на інвалідів.

На Листопадовім Святі в Бостоні зібрано всіх жертв $77, які переслано через Обєднання на інвалідів. Зложили по $2: Д. Кузь, Н. Давискиба; по $1: Л. Кушнір, І. Масний, І. Чопик, О. Панькевич, Д. Боршник, Л. Сілінський, Т. Хархут, П. Боднар, М. Вонс, Н. Мороз, А. Івашків, Г. Зварич, О. Войтків С. Персходюк, Г. Костецький, В. Бойко, С. Кучер, Олена Попович, Ева Мусловська, І. Берестецький, І. Гримак, Д. Пащак, І. Волощук, І. Буцяк, М. Майданий, Софія Шафранська, Анна Смарш, І. Матеік, Анна Гуцуляк, П. Вульчак, Юстина Чопик, Євдокія Боднар, Марія Буцяк, В. Хомин, Анна Теличин, О. Кудрик, Марія Балко, Катерина Мороз, П. Боднар, Каролина Томаш, Ксеня Гринюк, К. Оліяр, М. Школяр, С. Попович, Н. Галошин, Марія Григорчук, М. Попович, С. Яріш, Іван Милован, Софія Музика, І. Пелех, М. Коцко, Сава Іха, З. Золочівська Н. Мойсюк, Агафія Вербелицька, Анна Чопик, Я. Яворівський, М. Мартиник, Г. Поліщук, Й. Вербелицький, І. Купчик, Параня Кучер, М. Шафранська, Катерина Поліщук, Софія Козак, Анна Рак, Магда Зварич, Варвара Начас; Т-во „Запорозька Січ" $5; дрібними $13.92. З того видано за оголошення $4. Осталу суму $77 вислано через Обєднання на інвалідів.

Комітет Свята.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (50)

По гиляках дерева Тарзан підсунувся вже дуже близько до двох лежачих на мураві фіґур. Ідені рівно віддихав і мав закриті очі. Видно було, що вже заснув. Але його сон, як це запримітив Тарзан, ще не був дуже глибокий. Тому він рішив іще трохи заждати, аж доки він добре не засне. Бо йшло йому про те, щоб викрасти дівчину так, щоб Ідені не пробудився.

В той час, коли Тарзан уживав усіх підступів, щоб викрасти чорну дівчину з рук кровожадного кавуру, Джейн в іншому місці пробувала розвязати також дуже важне питання. Йшло їй про те, щоб віднайти звязок зо світом і якось позбутися тягару товариства, за яке вона перебрала відповідальність. „Я піду з вами", чула вона слова князя і над ними застановилася.

„Але, Олександре!" — промовила княгиня. „Як ти можеш таке говорити! Таж ти знаєш, що люди почалиб говорити, якби ви обоє пустилися разом у невідому дорогу. Це був би скандал. Коли ти вже мусиш іти з панею Джейн, то я піду з вами". Сборов мало не сказився на таку заяву своєї жінки. Він їдко їй відповів: „А так, ти хочеш тільки тягаром бути всюди".

„З тебе ніколи не було помочі", продовжав він далі. „Ціле твоє життя це ніщо інше, тільки життя галапаса". Гострим поглядом Джейн перервала дальші злісні випади Сборова. „Я цілком не думала вас просити товаришити мені у моїй виправі", замітила вона гостро. „Я не потребую вашої помочі. Сама я буду почуватися безпечніще", додала двозначно.